

4. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення 01.05.2023).

5. Куницький О. Евакуація культури: чи можна було врятувати втрачені об'єкти. URL: <https://www.dw.com/uk/evakuacia-kulturnih-cinnostej-do-i-pid-cas-vijni-ci-mozna-bulo-vratuvati-vtracene/a-64658810> (дата звернення 01.05.2023).

6. Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій: Постанова КМУ №841 від 30.10.2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/841-2013-%D0%BF#top> (дата звернення 01.05.2023).

РОЛЬ ГЕОГРАФІЇ В ОЦІНЦІ РИЗИКІВ ПРИРОДНИХ ТА ТЕХНОГЕННИХ НЕБЕЗПЕК ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Ланіна М. Ю.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

***Анотація.** У статті розглянуто роль географічних чинників в оцінці ризиків природних та техногенних небезпек для цивільного захисту. Зокрема, проаналізовано, як географічні особливості території впливають на можливість виникнення природних та техногенних небезпек, а також на їхні наслідки. Окреслено роль географічної інформації у процесі оцінки ризиків та прийняття рішень з метою зменшення шкідливих наслідків природних та техногенних небезпек.*

***Ключові слова:** цивільний захист, ризики, природні небезпеки, техногенні небезпеки, географічні особливості, географічна інформація.*

Цивільний захист є однією з найважливіших сфер державної діяльності, яка має бути спрямована на захист населення, території та об'єктів від небезпек

[3]. Небезпеки можуть бути природними (наприклад, природні катастрофи) та техногенними (наприклад, аварії на підприємствах). Оцінка ризиків та прийняття рішень щодо захисту від цих небезпек є складним завданням, яке вимагає уваги до багатьох факторів [1, с. 39]. Серед них важливе місце займає географія.

Географічна інформація може допомогти відстежувати наслідки техногенних катастроф, таких як аварії на підприємствах, хімічні витіки, викиди радіації тощо. Ця інформація може бути використана для оцінки ризиків та прийняття рішень щодо евакуації населення, рятувальних операцій та інших заходів.

Географія відіграє важливу роль в оцінці ризиків природних та техногенних небезпек для цивільного захисту. Вчені досліджують різні аспекти природних та техногенних небезпек, такі як землетруси, повені, цунамі, лісові пожежі, аварії на хімічних підприємствах, ядерні аварії тощо. Вони також вивчають вплив зміни клімату на природні небезпеки та оцінюють можливі ризики, які можуть виникнути внаслідок цього.

Оцінка ризиків включає в себе збір та аналіз даних про територію, на якій можуть виникнути небезпеки, такі як геологічні та гідрологічні дослідження, метеорологічні спостереження, дослідження ландшафту та інше. Географічна інформаційна система (ГІС) допомагає зібрати та обробити ці дані, щоб зробити точні прогнози небезпек та підготувати плани дій у разі виникнення небезпек.

Географічні дані також використовуються для оцінки ризиків техногенних небезпек, таких як аварії на хімічних підприємствах або ядерні аварії. Географи вивчають розташування цих підприємств, аналізують характеристики їх діяльності та можливі наслідки аварій [2, с. 63].

З використанням географічних даних можна розробити стратегії зменшення ризиків та плани евакуації в разі небезпеки. Вчені-географи допомагають у плануванні та підготовці до небезпек, в тому числі і в розробленні та впровадженні заходів цивільного захисту. Наприклад, вони досліджують території, де можуть виникнути природні катастрофи, і

розробляють системи раннього попередження та моніторингу. Вони також вивчають розташування населених пунктів, інфраструктури та об'єктів соціальної сфери, щоб забезпечити їх захист у разі небезпек [4, с. 300].

Крім того, географічні дані використовуються для визначення найбільш вразливих груп населення та планування їх евакуації у разі необхідності. Географи також вивчають соціально-економічні наслідки небезпек, які можуть виникнути, та розробляють плани відновлення після катастроф.

Отже, географічна наука відіграє важливу роль у цивільному захисті, допомагаючи оцінити ризики природних та техногенних небезпек, розробити стратегії зменшення цих ризиків, а також плани дій та евакуації в разі необхідності. Також зважаючи на те, що природні катастрофи та інші небезпечні події можуть мати глобальний вплив, географічна наука також важлива для розвитку міжнародного співробітництва та координації в галузі цивільного захисту. Таким чином, географічна наука відіграє важливу роль у цивільному захисті на рівні як окремих країн, так і міжнародної співпраці, що допомагає зберегти життя та мінімізувати шкоду від природних катастроф та інших небезпечних подій.

Список використаних джерел

1. Афанасьєва О. Аналіз надзвичайних ситуацій природного і техногенного походження та проблема прогнозування змін навколишнього середовища. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. С. 39.
2. Дронова О. Геосистемний аналіз факторів ризику техногенних надзвичайних ситуацій в Україні. *Український географічний журнал*. 2011. С. 63–68.
3. Сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://dsns.gov.ua>
4. Яремко З. Безпека життєдіяльності. Львів :ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 300 с.